

Звертання – слова, що зближують

В українській мові існує багато форм звертань, найпоширенішими з яких є *пане (пані, панове), добродію (добродійко, добродіі), брате (сестро), козаче, друзі, колеги, товариство, громадо*, а також утворені з двох слів *пане-брате, друже-козаче...* Вони можуть супроводжуватися означеннями *дорогий, рідний, ласкавий, шановний, шляхетний, вельмишановний, високоповажний, високодостойний, глибокоповажний*, які підкреслюють достоїнства особи, до якої ми звертаємось.

Також українці часто вживають пестливі форми звертань: *братоньку, сестронько, товаришеньку, пануню, козаченьку, ріднесенький, милесенький, голубоньку...*

Сьогодні популярним є звертання *пане (пані, панове)*, яке поєднується з прізвищем, ім'ям або назвою особи за фахом чи видом діяльності. Воно може також поєднуватись з іншим словом-звертанням: *пане-добродію, пане-брате, пане-товаришу...*

Звертання *добродію (добродійко, добродіі)* вважається давньою почесною назвою особи, яка чинить добро. Воно є шляхетним і зручним, бо можемо так звертатися як до знайомих, так і малознайомих людей.

Традиційним українським звертанням є й *товаришу (товаришко, товариші, товариство)*. Як свідчить народна творчість, це звертання вживали козаки, січові стрільці, чумаки, виявляючи тим свою повагу, довір'я, дружбу. Проте у радянський час воно набуло дещо негативного відтінку і сьогодні втратило популярність.

Усі слова звертання вживаємо в кличному відмінку: *пане Богдане, панно Софіє, друже Анатолію*.

Отже, звертання чоловічого роду твердої групи у кличному відмінку мають закінчення **-є**: *брате, пане, козаче, друже*.

Звертання чоловічого роду м'якої та мішаної груп – **-у, -ю**: *добродію, товаришу*.

Звертання жіночого та чоловічого роду твердої групи – **-о**: *панно, сестро, колего*.

Кожне з наведених звертань є українським. Перевагу надаємо тому, яке нам до душі та відповідає особі, до якої звертаємось.

Мовноетикетні формули звертання.

Офіційні формули звертання.

Пані! Пане! Панно! Панове! Пані й панове! Пане добродію! Пані добродійко!
Вельмишановний(–а), (Вельмиповажний, Вельмиповажаний) пане (пані)!
Вельмишановний голово! Високоповажний пане міністре!

Вельмишановний пане посол! Шановний (дорогий, ласкавий) пане!

Гречна пані! Гречний пане! Гречні газди і газдині і газдівські діти!
Глибокоповажні пані і панове! Пане Андрію! Пані Тетяна! Панно Іванно!
Паничу Олександрє! Панє Шевчук! Пані Гончаренко! Панє професоре! Пані
вчителько! Пані бабусю! Панє господарю! Панє– товаришу!

Шановне товариство! Шановна громадо! Дорогі друзі! Дорогі гості! Товариші!
Шановні колеги!

Преосвященні владики, чесні отці, дорогі брати і сестри! Блаженніший
митрополите!

До вас звертаюсь, добродію! Товаришу! Товаришко! Товариші! Громадяни!
Громадянинє! Громадянко! Добродію! Добродійко! Добрродії!

Мовноетикетні формули звертання.

Родинні формули звертання.

Хлопчику! Дівчинко!

Мамо! Мамочко! Мамонько! Мамуню! Мамусю! Мамусечко! Мамусенько!
Мамунечко! Мамцю! Мамуньцю! Матінко! Матіночко! Матусенько! Неню!
Ненько! Ненечко!

Батьку! Тату! Татоньку! Таточку! Татусю! Няню (до батька),

Бабусю! Бабуню! Бабунечко! Бабусю (Маріє)! Бабцю! Бабко! Бабо!

Дідусю! Дідуню! Дідунечку! Дідусю (Іване)! Діду!

Сину! Синку! Синочку! Синоньку!

Донечко! Доню! Донцю! Доненько!

Тітко! Тітонько! Тітко (Наталко)!

Вуйно, стрийно! Стриянко! Вуянко! Дядьку! Дядечку! Дядьку Петре! Вуйку,
стрийку!

Братє, братово, сестро, сестрице! Сестричко! Сестронько!

Нанашко, нанушку (до хрещених), шваґре!

Невісточко, невістко, зятю, зятьку!

Онучко, онучку!

Дружино! Дружинонько! Ладонько! Чолочіче!

Людоньки! Людино добра! Люді добрі! Добра душа!

Друже! Подруго! Приятелю! Приятелько! Товаришу! Товаришко!

Формули звертання до дітей

Сонечко! Ясочко! Леліточко! Пташечко! Котику! Щебетушко! Говорущечко!
Соловєєчку! Розумнице! Розумнику! Зайчику! Крихітко! Пестунчику